

Sosiaali- ja terveysministeriö/Romaniasian neuvottelukunta

TOIMINTAKERTOMUS KEVÄT 2024

Vuosi 2024 käynnistyi Sosiaali- ja terveysministeriössä työntäyteisenä myös romanitöiden osalta. Ministeriössä käynnistettiin viime vuonna parityöskentelymalli, jossa romani- ja vammaispolitiikan yhteensovittamiseen liittyviä asioita on ollut mahdollista jakaa ja suunnitella yhdessä Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunnan eli VANEn kollegojen kanssa. Olemme esitelleet säännöllisesti ajankohtaisia asioitamme myös ministeriön Asiakkaat ja henkilöstö -yksikön kokouksissamme.

Kevään 2024 aikana Romanipoliittista ohjelmaa toimenpanosuunnitelmineen esiteltiin ja jalkautettiin ahkerasti kaikkialla Suomessa eri yhteyksissä ja eri tahoille. Romaniverkoston jäsenet osallistuivat useiden lausuntojen tekemiseen sekä erilaisiin yhteisiin keskustelutilaisuuksiin.

Kotimaisten töiden ohella oli paljon kansainvälisiä asioita, joissa olimme mukana tämänkin kevään aikana. Seuraavaksi joitakin valikoituja nostoja menneestä kevätkaudesta.

Nostoja keväästä 2024

- Tammikuussa vastattiin Euroopan neuvoston (ADI-ROM/ Capacity-building programme and tools History teaching) kyselyyn, joka liittyi romanien historian opetukseen koulussa.
- Vuoden 2024 -2025 toimintasuunnitelman rungoksi otettiin Rompo3 toimenpide-ehdotuksia, joita viedään eteenpäin tämän ja ensi vuoden aikana.
- Ulkoministeriö järjesti tammikuun lopussa Euroopan neuvoston (EN) koordinaatiopäivän, jossa esiteltiin myös romanipolitiikan vastuuministeriön sosiaali- ja terveysministeriön romanityötä, jota tehdään yhdessä heidän kanssaan muun muassa jäsenvaltioiden romaniasiantuntijakomiteassa (ADI-ROM).
- Tammikuussa kommentoimme neuvottelukuntien ja verkoston kanssa Valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman (VANUPO) 2024-2027 luonnosta.
- Helmikuussa olimme haastateltavana Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) toimeksiantoon, joka koski kartoitusta Suomen perus- ja ihmisoikeusrakenteista ja -mekanismeista. Kiinnostuksen kohteena kartoituksessa olivat erityisesti perus- ja ihmisoikeustoimijoiden välinen vuorovaikutus, yhteistyörakenteet ja synergiat.
- Helmikuussa olimme kuulolla myös ulkoministeriön järjestämässä kansalaisjärjestöjen kuulemistilaisuudessa.
- Maaliskuussa Romaniasian neuvottelukunnan puheenjohtaja ja Suomen romaniyhdistyksen toiminnanjohtaja osallistuivat pääministerin pyöreän pöydän keskusteluun, jonka aihe oli *'Kohti yhdenvertaista ja turvallista arkea monimuotoistuvassa*

Suomessa vuonna 2035. Erityisfokuksena tulevaisuusorientoituneessa keskustelussa työelämä ja läpileikkaavina teemoina: nuoret, sukupuolten erot ja alueelliset erot’.

- Osallistuimme kevään aikana Valtioneuvoston kanslian Yhdenvertaisuustiedonantohankkeen kokouksiin sekä kommentoimme yhdessä verkoston kanssa kyseisen hankkeen toimeenpanosuunnitelman luonnosta.
- Kommentoimme Lapsistrategian toimeenpanosuunnitelman luonnosta.
- Huhtikuun alussa Euroopan neuvoston ministerikomitea antoi suosituksen Euroopan neuvoston 46 jäsenmaalle romaninaisten ja -tyttöjen (ml. traveller naiset ja tytöt) tasa-arvon varmistamiseksi ja heidän kohtaamiinsa erityisiin haavoittuvuuksiin puuttumiseksi.
- Romanikielen lautakunnan aloitteesta suunniteltu ja valmisteltu yhteistapaaminen Opetus- ja kulttuuriministerin kanssa, aiheena romanikielen etäopetus, ei toteutunut kevään aikana, vaan se siirtyi syksyyn ministeriön kiireiden vuoksi.
- Pohjoismainen yhteistyö on aloitettu Teams kokouksilla Norjan ja Ruotsin romaniasioita valtionhallinnossa hoitavien virkahenkilöiden kanssa.
- Toukokuulle kaavailtu sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuson tapaaminen siirtyy niinkään syksyyn ministerin kiireisen aikataulun vuoksi.
- Kesäkuussa Kuntaliitto järjesti tilaisuuden Romaniverkostolle, osana Rompo3 toimeenpanoa, jossa kerrottiin konkreettisia asioita siitä mitä yhdenvertaisuussuunnitelmaan kannattaa kirjoittaa romanien syrjimättömyydestä ja yhdenvertaisuuden edistämisestä.

Vuoden 2024 alussa haimme myös Euroopan komission CERV ohjelmasta avustusta kansallisen romaniasioiden yhteyspisteen (sosiaali- ja terveysministeriö) työn tueksi yhdessä Suomen Romaniyhdistyksen kanssa. Hakemuksessa haimme rahoitusta hankehallintoon ja viestintään sekä romanilähtöiseen vaikuttamis- ja antirasistiseen työhön. Hakemus lähetettiin maaliskuussa ja päätöstä siitä voidaan odottaa syksyllä 2024.

Alkuvuodesta kävimme tutustumassa Romano Mission toimintaan, uuteen toiminnanjohtajaan sekä työntekijöihin järjestön Avoimet ovet-tapahtumassa. Samassa yhteydessä ojensimme myös vuoden 2023 Paarkiba-tunnustuksen yhdistyksen eläköityvälle toiminnanjohtajalle Tuula Åkerlundille kiitoksena hänen työstään romaniväestön hyväksi.

Maaliskuussa esittelimme kansallisten romaniasioiden yhteyspisteiden (EU/NRCP) kokouksessa esimerkkinä hyvästä käytänteestä Sastipe Tukke - Terveyttä sinulle -hanketta.

Kevään aikana teimme yhteistyössä THL, STM ja AVIt valmiiksi Romanipoliittisen ohjelman (Rompo3) Toimeenpanosuunnitelman, joka julkaistiin huhtikuussa 2024. Käännökset englanniksi ja ruotsiksi valmistuvat kesän aikana.

Kevään aikana etsimme rahoitusta romanivanhuksiin liittyvän valtakunnallisen tutkimuksen tekemiseen ja siitä keskusttiin myös Vanhusasiavaltuutetun kanssa. Tarve selvityksen tekemiseen nähdään siellä myös. Tutkimuksen tekeminen on osa Rompo3 Toimeenpanosuunnitelmaa ja tavoitteena toteuttaa vuoteen 2026 mennessä.

Huhtikuussa lähetimme kolme henkilöä kansainvälisiin romanitapahtumiin: kansainvälisen Romaniunionin (IRU) kongressiin Skopjeen Pohjois-Makedoniaan ja Euroopan komission Romaniviikolle Brysseliin. Kummastakin tapahtumasta on uutisia romani.fi sivustolla.

Huhtikuussa vastasimme myös kyselyyn, joka koski Euroopan neuvoston kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen täytäntöönpanon Suomen 6. määräaikaisraporttia.

Kesäkuussa osallistuimme Vantaalla pidettyyn Eurocities Social Affairs Forum Romanityöryhmän kokoukseen puheenvuoroin ja musiikkiesityksin.

NEUVOTTELUKUNNAN KOKOUKSET

Kokouksia pidettiin kevään aikana kolme, joista kaksi läsnäolokokouksina ja yksi Teamsissä. Läsnäolokokoukset olivat käytännössä hybridi-kokouksia.

24.1.2024   Läsnäolokokous
19.3.2024   Teams
8.5.2024   Läsnäolokokous

Työjaosto kokoontui kerran kevätkauden aikana 19.3.2024 Teamsissä.

STM ja AVIen välisiä kokouksia pidettiin Teamsissä ja puhelimitse useita kevään aikana ja arviointi- ja suunnittelupäivä kesäkuussa sisäministeriön tiloissa Helsingissä.

Kansainvälinen romanipäivä

Kansainvälisen romanipäivään osallistuttiin tänä keväänä lähinnä viestimällä päivästä ja päivään liittyvistä tapahtumista sosiaalisessa mediassa sekä kokoamalla ne romani.fi tapahtumakalenteriin.

Ensi vuonna päivä merkitään kalenteriin kansainvälisen käytännön mukaan 'Kansainväliseksi romanipäiväksi' erityisasiantuntijan/pääsihteerin esityksen mukaisesti.

OHJAUSRYHMÄT/KUMPPANUUDET/NEUVOTTELUKUNNAT KEVÄT 2024

OM Hyvin suunniteltu –hanke
OM Vertaisena vihaa vastaan -hanke & Vertaisena vihaa vastaan-verkosto
OM Valtakunnallinen ETNO (STM varajäsen)
UM IHRA Suomen valtuuskunta

OPH Romanikielen koulutuksen ohjausryhmä
THL Monet
IHMISOIKEUSKESKUS Ihmisoikeusvaltuuskunta
KOULUTUS

Verkoston jäseniä osallistui huhtikuussa MIELI ry/THL järjestämään 3-osaiseen 'Mielen hyvinvoinnin tukeminen romanityössä' koulutuskokonaisuuteen.

VIESTINTÄ

Viestintää tehtiin ahkerasti ja säännöllisesti koko kevään ajan niin neuvottelukunnan jäsenien suuntaan kuin laajemmin romanityöntekijöiden toimijoille. Kevään aikana romani.fi sivustolle tehtiin 15 uutisista kotimaisista ja kansainvälisistä romaniväestöä koskevista asioista.

Viestinnästä vastaa erityisasiantuntija/pääsihteeri käyttäen teknisenä tukenaan tarpeen mukaan Ambientia Group Oy:tä.

HENKILÖSTÖ

Janette Grönfors, erityisasiantuntija, pääsihteeri

27.6.2024 Janette Grönfors